Ar pascha wisuschehliga augsta Keisara wehlescchanu.

Mahjas Weesis.

Maksa ar peesuhtischanu par pasti:
Ar Peelikumu: par gadu 2 rbl. 75 kap.
bes Peelikuma: par gadu 2 „ — „
Ar Peelikumu: par ½ gadu 1 „ 40 „
bes Peelikuma: par ½ gadu 1 „ — „
Ar Peelikumu: par ¼ gadu — „ 90 „
bes Peelikuma: par ¼ gadu — „ 70 „

Maksa bes peesuhtischanas Rigâ:
Ar Peelikumu: par gadu 1 rbl. 75 kap.
bes Peelikuma: par gadu 1 „ — „
Ar Peelikumu: par ½ gadu — „ 90 „
bes Peelikuma: par ½ gadu — „ 55 „
Ar Peelikumu: par ¼ gadu — „ 50 „
bes Peelikuma: par ¼ gadu — „ 30 „

Mahjas Weesis teek isdots festdeenâm no plkst. 8 fahkot.

Maksa par sludinaschanu:
par weenas flejas smalku rakstu (Petit)-rindu, jeb to weetu, ko tahda rinda eenem, maksa 8 kap.

Redakzija un ekspedizija Rigâ, Ernst Plates grahmatu- un bilschu-drukatawâ un burtu-leetuwê pee Petera basnizas.

36. gada-gahjums. — Mahjas Weesis isnahk weenreis pa nedeku.

№ 21. Sestdeen, 25. majâ. 1891.

Mahjas Weesi ar Peelikumu war pastellet un **sludinajumus** nodot **Rigâ, manâ drukatawâ un Latweeschu grahmatu pahrdotawâ pee Petera basnizas.** Bes tam Mahjas Weesi war wehl pastellet bes daudz peenemschanas weetâm Peterburgas un Jelgawas Ahrrigâ, wehl zitâs pilsehtâs, kâ: **Jehsis:** B. Peterson un Grahwel kgu pahrdotawâs; **Walkâ:** M. Rudolff un Paulin kgu grahmatu pahrdotawâs; **Walmeerâ:** E. G. Trey un dehla kgu grahm. pahrdotawâ; **Rujenê:** J. Allsne kga grahm. pahrdotawâ; **Laudonâ:** pee grahm. sehjeja Karl Gruhsin kga; **Jaunjelgawâ:** A. Schwabe kga grahm. pahrdotawâ; **Jelgawâ:** Besthorn kga grahm. pahrdotawâ, Pils eelâ; H. Allunan un Jaeger kgu grahm. pahrdotawâs; **Bauskâ:** Beckmann kga grahm. pahrdotawâ; **Kuldigâ:** Besthorn kga grahmatu pahrdotawâ; **Talsôs:** H. Tow kga grahmatu pahrdotawâ un bibliotekâ un Wolontschewski kga grahmatu pahrdotawâ. Tad wehl „Mahjas Weesi" war apstellet pee saweem zeen. draudses mahzitajeem, skolotajeem un pagasta skrihwereem, kurus mihli luhdsu, tahdas apstelleschanas laipni peenemt.

Keisaru Majestatu weesoschanàs Maskawâ.

Par Keisaru Majestatu atzelojumu Maskawâ „Wald. Westn." is Maskawas no 17. maja pasneedz schahdas sinas: Schodeen Maskawa sanem Zaru un Zareeni. Wisur redz isgresnojumus, karogus, pukes un Augsto Weesu wahrdu pirmos burtus, eelas lauschu pilnas, musikas skanas dsirdamas — wiss rahda, ka Maskawai ir reti swehtki. Usraksti: „Deews, sargi Zaru", „Sargi Zaru, Deews", wisur redzami.

Keisariskais brauzeens zelâ uz Maskawu peetureja Twerâ un Klinâ, kur Keisaru Majestates tika loti swinigi apsweikti. Pagastu wezaki un semneeki Keisaru Majestatem blodâs pasneedza sahl ar maisi.

Nikolaja dselszeta Maskawas woksals bij isgresnots karogeem, tepikeem un krahschnàm silsemju pukem. Kad Keisariskais brauzeens no pehdejàs stazijas skrehja uz Maskawu, wisôs Maskawas basnizu tornôs tika swinigi swanits. Pulksten 7, 20 min. brauzeens peestahjàs, komandas sauzeeni bij dsirdami, bungas rihbeja un musika spehleja. Keisaru Majestates un Keisariskà Augstiba Leelknase Ksenija Aleksandrowna Keisariskas Augstibas Sergeja pawadibâ, iskahpa is wagona. Keisara Majestate sa nehma kara apgabala komandeera, generaladjutanta Kostanda raportu, tad apstaigaja goda wakts frontu, to sweizinadamâ. Muzika spehleja [illegible] Augstiba Leelknase Jelisaweta Feodorowna un Kostanda kundze pasneedza Keisareenes Majestatei puku buketes. Kad Keisaru Majestates eesehdàs atklahtâ kareetê, kurai abas Leelknases sekoja otrâ un Augstais Maskawas generalgubernators treschâ kareetê, tad lauschu pulki sahka kustetees un wiseem Maskawas swaneem swanot, musikai spehlejot un milsigam lauschu pulkam nerimstoschi urrah sauzot, Keisaru Majestatu kareete brauza uz Kremlu pa koschi isgresnotàm eelam, kur gar katru malu bij nostahdits kara spehks. Pee sarkanajeem wahrteem bija sapulzejuschees nepahrskaitami lauschu pulki, kuri, eeraudsidami Zara un Zareenes kareeti, sahka lihgotees un daudz tuhkstosch balsis saweenojàs neaprakstamâ Kreewu tautas gawilu sauzeenâ. Pee ee-ejas pilî Keisaru Majestates sanehma pilsgalma pahrwaldneeks, pilsgalma wirsmeistara weetneeks generalleitnants grafs Orlow-Dawidows, pilswaldes preekschneeks un ziti pilsgalma lozekli.

Par Keisariško Majestatu weesoschanos Maskawâ pa telegrafu peenahkuschas wehl schahdas sinas:

Maskawâ, 19. majâ. Schodeen leelajâ Kremla pilî notika sanemschana, pee kuras tahs abeju kahrtas personas, kuràm brihw apmeklet pilsgalmu, bija sapulzejuschàs. Kad pilsehtas galwai bij ta laime, Keisaru Majestatem stahditees preekschâ, winsch sahl ar maisi pasneedza schahdeem wahrdeem: „Maskawas pilsehtas waldiba lozas lihdz semei Tawâ preekschâ, patwaldigais Keisar, un Tawâ preekschâ, Keisareene. Sanem no mums sahl un maisi un muhsu pateizibu par to jauno schehlastibu, ko Tu Maskawai parahdijis, Sawu augsto Brahli eezeldams par muhsu generalgubernatoru." — Pehz sanemschanas Keisaru Majestates gahja uz leelo Uspenska katedrali, pee kuras durwim Winus metropolits ar runu apsweizinaja, pehz kuras notika swiniga luhgschana. Pehz tam Keisaru Majestates augstai garidsneezibai, kuras preekschgalâ bij metropolits, pa preekschu ejot un swihtas pawadibâ laudim skali urrah sauzot, gahja uz Tschudowa klosteri, un no tureenes, kad relikwijam bij parahdijuschi godu, dewàs uz generalgubernatora pili.

Maskawâ, 19. majâ. Schodeen plkst. 2 10 min. pehzpusdeenas Keisariskà Augstiba Maskawas generalgubernators ar lauku [illegible] Keisaru Majestatu atnahkschanu. Wisaugstakee Weesi atbrauza troikâ un pee isstahdes ee-ejas Winus apsweizinaja: no Peterburgas atbraukuse Franzijas wehstneeziba, isstahdes wizepresidents Diez-Monèns, Franzijas generalkonsuls, kà ari eekschleetu un kara ministri un karaspehka komandeers. Pee galwenàs ee-ejas isstahdes wizepresidenta kundzei bij ta laime, Keisareenes Majestatei drihkstet pasneegt puku buketi. Isstahdi apskatot, Keisaru Majestates nopirka daschas leetas, daschas tapa Wineem ari par dahwanu pasneegtas. No mahkslas nodaàas Majestates gahja uz swehtas kroneschanas panoramu un no tureenes uz Keisarisko pawilonu, kur Wineem pasneedza atspirdsinajoschus dsehreenus. Pehz tam, kad Keisaru Majestates tur kahdu pusstundu bij pakawejuschees, Wini gahja uz militar-pawilonu, no kureenes Wini pulksten 4½, lauschu skateem urrah-sauzeeneem pawaditi, brauza atpakaļ uz Kremlu.

Maskawâ, 20. majâ. Uz pilsehtas galwas sweizinajumu, sahl ar maisi pasneedzot, Keisara Majestate atbildeja: „No sirds Es jums pateizos; pateizos par sahl un maisi. Esmu loti preezigs, ka Mans weetneeks Maskawâ buhs Mans brahlis, un esmu pahrleezinats, ka winsch Maskawu mihlê un Maskawa ari winu mihlê. Es mihlu Maskawu no behrna deenam. Mehs jums loti pateizigi. Wehl reisi jums pateizos".

Maskawâ, 22. majâ. Keisareenes Majestate ar Leelknaseeni Kseniju Aleksandrownu aisbrauza uz Krimu. Keisara Majestate ar eekschleetu un kara ministreem aizsteja uz Peterburgu.

Peterburgâ, 22. majâ. Keisara Majestate wakar rihtâ atbrauza Gatschinâ.

— Keisareenes Majestate, Sawâ zelojumâ uz Krimu, wakar ap pusdeenas laiku atbrauza Spasowklosteri, pee Borkeem, kur winu sanehma Harkowas gubernators, muischneeku marschals un leels lauschu pulks. Pehz deewkalpojuma klostera basnizâ, Keisareenes Majestate dewàs uz pamata likschanu basnizai, kas teek buhweta uz tahs weetas, kur Keisariskais brauzeens isstrehja is sleedem. Augstà Zelotaja pehz tam, pawadita no lauschu sirsnigàm urrah-gawilem, turpinaja sawu zelojumu uz Sewastopoli.

Skolas un weselibas lietas.

I.

Neweens gan neleegs, ka skolas ir zilwezes weselibas jautajumâ no loti leela swara, kahdas domas ihpaschi pehdejôs gadôs jo sewischki nodibinajuschàs. Tagad tadêl nu ari greesch leelu wehribu uz skolu buhwi, eetaisot ehrtas un weseligas telpas. Wezo, wisadi truhkumigo skolu weetâ pazelas it staltas, plaschas un labi eetaisitas ehkas. Deemschêl muhsu tehwijâ netrukst ari wehl tahdu nowadu, kur skolu ehkas atrodas jo noschehlojamâ stahwokli. Par zehloni schim apstaklim, saprotams, gan peewed scho laiku truhzigumu. Tomêr galu galâ, leetu pamatigaki apskatot, janàk pee atsihschanas, ka zehlonis slehpjas pa leelakai daļai gluschi zitur — lauschu neweenprahtibâ un negribeschanâ, skolu attihstibu weizinat. Sinu kahdu skolu, kura sawu telpu, kà ari wisadâ zitâ sinâ nesabalso ar scho laiku skolu attihstibas wirseenu. Pagasts par minetas skolas pahrlaboschanu tomêr neruhpejas, aisbildinadamees, ka ta esot wehl deesgan laba. Pee tam buhwe pagastam nahktos ar mas upureem, jo kahds labdaris ir dahwajis jaw sen kahdu sumu schim noluhkam. Jazer, ka drihsumâ issudis skolu swariguma neatsineji, un ka muhsu skolas attihstisees arweenu wairak un sasneegs jo jauku stahwokli, kas buhs neween pascheem par leelu labumu, bet ari par godu muhsu tautinai. Skolâ iszelas beeschi dihglis daschadàm slimibam, kuras wehlakâ dsihwê pilnigi attihstas, peem. bahluma ķiga, dilonis, azu-slimibas. Scha posta smazeschanu un masinaschanu sasneegs weenigi tikai tad, ja skolas paaudze warès usturetees wisadi labi eetaisitâs telpâs. Lai no ta droschi pahrleezinatos, tad war salihdsinat nelabâs un labâs skolu telpâs mihtoschu skolenu weselibas stahwokli.

Wispahrigai weselibas kopschanai ir gala mehrkis, usturet zilweka organismu weselu. Kaut gan scha noluhka eewehroschana un sekmeschana atrodas ahrstu rokâs, tomêr scha usdewuma kreetnai ispildischanai ir wajadsigi daschadi ziti lihdzstrahdneeki. Skolas weselibas kopschanas noluhks ir, mehginat pasargat un glahbt skolenus no breesmam, kuras iszelas zaur ilgaku ustureschanos un behrnu leelo skaitu schaurâs un nelabâs telpâs un zaur weselibas weizinaschanai nepeebalsojoschu ustureschanos.

Weselibas jautajumi [illegible] skolas behrnu kreetnu jaeewehro pirmâ kahrtâ: skolas dzīvo isnildischanâ. Schini sinâ ruhpejas draudses un pagasti; pee tam, muhsu laukskolam nahkot tautas apgaismoschanas ministerijas usraudsibâ, augstà waldiba ihpaschi gahdà, ka skolas tiktu kreetni buhwetas. Turpretim otrâ kahrtâ, behrnu weselibas usraudsischanâ lihdz schim naw wehl sperti peeteekoschi soli.

Daschôs retôs apgabalôs ir gan scha noluhka dehl peenemti ihpaschi skolu ahrsti, kuri skolu mehnesi weenu lihdz diwam reisam apmekle, apskata skolu un skolenus un ruhpejas par wisadu slimibu nowehrschanu. Tomêr, kà jaw minets, schis teizamais eewedums ir sastopams wisai reti. Wajadsetu gan gahdat, ka wispahri sinamôs apgabalôs tiktu zelti skolu ahrsti. Winu darbiba lai buhtu, ismehginat skolu telpu un eetaischu labumu un eespehju uz behrnu

Daschadi raksti.

Par seedeem un augleem.

IV.

5) Kukaini un seedi.

Ja wehjsch seedu apwaisloschanas sinâ spehlê tik neisstakami brihnischkigu lomu, ka winsch pahr plaschàm juhram apwaislojoschos puteklischus wada, lai tos peenestu seewischkeem seedeem, kuri zitadi paliktu neaugligi, tad tas, ko kukaini schini sinâ dara, ir nesalihdsinoschi wehl brihnischkigaki.

Bites un taurini, kà sinams, ir wisleelakee puku draugi pasaulê; tomêr scheem peebeedrojas wehl daudz ziti dabas puku draugi, kahrodami sawu ihso dsihwibu pasaldinat ar puku seedu zukuru. Kaut gan schahdi kukaini tikai reti sawus wezakus pasinuschi un tapat ari sawus behrnus nepasis — jo pa leelakai daļai wini pawasarâ attihstas no olinam, kad wezajee jaw pehrnajâ rudenî beiguschees un ari jaunee kukaini paschi, tàpat kà winu wezaki, atkal rudenî beigsees, atstahdami jauno paaudzi tikai dehtâs olinâs, un wehl nepeedsimuschu — tà tad, lai gan schee dsihweneki neko nesina nedz no saweem weztehweem, nedz ari no jaunà dsimuma, tad tomêr isleekas, it kà wini par to gahdatu, ka winu nahkoschee behrni starp seedeem atrastu bagatigu baribu un scho swarigo darbu wini padara, lidinadamees no weenas pukites seeda pee otra, aisnesdami zaur to wihrischko seedu sehklu pee seeweeschu seeda dakas, kas uz to gaida.

Bitem un ziteem kukaineem, wihrischko puku seedôs eespreeschotees un tur saldo baribu baudot, peedurotees pahrspràgst putekļu trauzini un kahrigos weesus apber ar sawu swehtibu. Deesgan meelojuschees pee wihrischko seedu saldumeem, scheem gardehscheem warbût tagad eekahrojas, usmeklet seewischku seedu saldo sulu. Turp lidodami, wini sawâs spalwâs aisnes nesskaitamus wihrischko seedu puteklischus un tos atstàj pee seewischkà seeda, it kà zaur to samaksadami sawu tehrinu.

Tà tad kukaini, kas no puku seedeem dsihwo, ustur paschu seedu dsihwibu, jo kukaini ir tee, kas ispilda widutaja lomu pee puku apwaisloschanàs un tà palidz usturet stahda augtus preeksch wehlakas paaudzes, kuru no wineem neweens nedabu redzet.

Ilgu laiku domaja, ka seedu apaugloschana zaur kukaineem noteek tà no nejauschi, ka tas notiktu ari bez scheem kukaineem, wehjam peepalidzot. Tomêr jaunakâ laikâ atrasts, ka kahds augs teek apaugłots no kahda kukaina tik dihwaini, ka par to newar deesgan isbrihnetees.

6) Kahda seeda brihnischkigs apaugłojums.

Atrodas kahds giftigs augs, kas aug sehtmalâs un pee kapsehtu muhreem, kur winu gandrîz neweens ne-eewehro; bet dabas pehtitaji, kuri weenumêr okschkerê pehz dabas likumeem un brihnumeem, ari scho augu eewehrojuschi it sewischki dehl wina brihnischkigàs apaugloschanas.

Scha auga seeds ir sawadi audzis, seeda bikerits isskatas gandrîz kà slehgta tulpe, tomêr tas nesastàw wis no seschàm lapam kà tulpe, bet tikai no weenas weenigas lapas, zaur ko ronas it kà zeets trauks, pee kura atrodas mazs zauruminsch, lapas eeleekumâ. Schahs slehgtàs telpas eekschpusê nu gan atrodas tiklab seedu puteklischi, kà ari augleniza, tomêr putekļu trauzini nestàhw wis uz putekļu kahtineem, bet ir zeeti seeda dibenâ peeauguschi, tà ka apaugloschana newar nekahdi notikt, tadêl ka seeds wisapkàrt no lapas eeslehgts, tà ka ir wehjsch te newar klaht tikt.

Pee auga, no kura mehs runajam, wehjsch nespehle itin nekahdu lomu apaugloschanas sinâ; bet scho swarigo lomu usnemas kahds kukainitis sem wisbrihnischkakeem un wisnelaimigakeem apstakleem, lai zaur to dabai nahktu paligâ, kur ta, kà isleekas, ir neweikla. Deemschêl, schis kukainits peedzihwo jo ruhkti un atsist to, ka nepateiziba ir pasaules alga, proti, winsch scho sawu pakalpojumu aizmaksà ar sawu dzihwibu.

Scha slehgta seeda bikeriti ir tikai augschâ mazs zauruminsch un pa to eeleen samehrâ leeli kukaini eekschâ, peewilinati no saldàs smarschas, kas atrodas seeda eekschpusê. Zelsch uz seeda eekschpusi ir weegls, lai gan seeda eekschpuse apaugusi smalkàm, garàm spalwinam, jo schahs spalwinas wisas auguschas uz seeda dibenu leekdamàs, it kà pee drahschu pelu slasda. Gluschi tàpat, it kà pele war gan slasdâ eelist, tadêl ka wina, eelihsdama, drahtis war isplèst, bet zitadi tas ir ar ahrâ tikschanu, jo drahtis saspeeduschàs schauri kopâ, tà ka zelsch aiskrustots, tàpat tas noteek ar scha seeda spalwinam. Tahs ir auguschas tà, ka kukainits it glumi pa tahm war lejâ norahptees lihdz seeda apaugloschanas dakam. Te nabaga kukainitis bauda pehdejo saldo maltiti pehz sirdspatikschanas, bet tiklidz tas, kreetni paehdis, grib atkal tikt ahrâ, tad tik winsch samanàs, ka ir sawangots. Sawâs nahwes bailês un mokàs winsch sahk pa seeda eekschpusi skraidit un trakot, zaur ko pahrplist seeda putekļu trauzini un tà wisa eekschpuse pildita putekliscem, tà ka nu seeda apaugloschana war it weegli notikt.

Zerams, ka katrs no zeen. lasitajeem par to preezatos, ja waretum pasinot, ka tagad, kur schis dihwainais seeds apaugłots, ta spalwinas atkal greeschas uz otrû pusi, lai nabagajam kukainitim buhtu eespehjams, is scha zeetuma tikt ahrâ. Noschehlojam, ka mums jasaka, ka daba ne katru reis ir tik pateiziga, kà mehs to wehlejamees un tas japeedzihwo ari schim nabaga kukainitim, jo winsch sawu brihwibu wairs nedabu atpakaļ, bet atrod sawu druhmo kapu schinî slehgtâ zeetumâ, kurâ winsch tik jautri bija eelihdis eekschâ.

Kukainits mirst, lai augs waretu tahlak dzihwot — waj tas naw apbrihnojami!

Dzeguse un winas kuhkoschana.

Pawasara klaht un no jauna atskan sakâs birstalâs un meschôs winas pasihstamais sauzeens: „Kuhko, kuhko!" un lihdz ar dzeguzi usdzeed it jautri ari zilweki:

„Kuhko, kuhko!" dzird meschmalâ.
Laudis nu dzeedat,
Dejat un kleedzat:
„Wasara, wasara jaw tuwumâ!"

Wehl scho baltdeen daudz lautini dzeguzei peeschkir sawadu burwigu spehku. Latweeschi wehl tagad, rihtôs zeldamees, ir loti usmanigi, panemt kabatâ lihdzi „dzeguzes kumosu", ka lai dzeguze winus „neaizkuhko" tukschâ duhschâ, zaur ko zelotees wisadas indewes. Kà sinams, tad dzeguzei teek wehl peeschkirta leela loma paregoschanâ, zik ilgi wehl buhs jadzihwo. Ja ari daschi dzeguzei neusteepj, paregot, zik ilgi wehl buhs jadzihwo, tomêr laudis winas kuhkoschanai atkal peeschkir zitus burwigus spehkus, zaur ko zelas laime un nelaime. Daudzi pat tiz, ka dzeguze rudenî pahrwehrschotees par wanagu un tà wehl daudz zitas teikas saweenotas ar scho brihnumaino putnu.

Netik ween Latweeschi, bet ari wehl zitas tautas tàpat tizejuschas un wehl tagad tiz dzeguzes burwigam spehkam. Tà pee wezeem Indeeschem, kuri tizeja, ka zilweka dwehsele, mirstot, pahrejot kahdâ zitâ dzihwneekâ, dzeguze tika peeluhgta un godata kà

kopibu, un apskatit no skolotaja par slimeem jeb wahjigam atrastus skolenus, sperot schini sinâ peenahzigos medizinifkos sokus.

Ar scho nobeidsas skolu ahrstu darbiba; ik katra skolena sewischka eewehroschana un usskatischana ir winam ne-eespehjama. To eespehj tikai tas, kam behrns arweenu ir preeksch azim un kas war eewehrot katru wina pahrwehrschanos krahsas un isskata sinâ: tas ir skolotajs. Sawâ stahwokli, kà garigam audsinatajam, winam wajadsetu skolas laikâ jo nopeetni peegreest wehribu ari behrna meesigai buhschanai. Winsch war slimigus gadijumus daudſ ahtraki atklàt, nekà tas mahjâ wezakeem eespehjams, tadèl, ka winam jaw ir ikdeenas azu preekschâ wahjigi un weseli behrni, un winsch tahdejadi war salihdsinat winu weselibas stahwokli. Tahlaki skolotajam ir teesiba, usraudsit sawu skolenu weselibas stahwokli, tadèl ka beeschi bespamatigi schehlojas par daschadu slimibu iszelschanos, kas daudsàrt naw wis skolâ, bet mahjâ meklejama. Tadèl wezakeem wajadsetu buht skolotajam pateizigeem par winu behrnu weselibas stahwokla pawehstijumu. Lai sawu weselibas sarga usdewumu waretu sekmigi ispildit, skolotajam japasist daudſ maſ organisma slimigee gadijumi, muguras kaula salihkschana, ihsredsiba, swarigakàs lipigas slimibas, kà ari wispahrejas skolas eetaises, wentilazija, kurinaschana u. t. t. Sekojoschâs rindâs gribu pasneegt is praktiskas dsihwes scho noluhku weizinoschus sihkakus padomus.

Stundas sahkumâ un beigâs, skolas istabâ ee-ejot, pamanisim pee leelakàs wentilazijas gaisa bojaschanos, ko peerahdis weenkahrschais newiloschais gaisa mehritajs, muhsu oschamais organs — deguns. Bet zaur scho ari janàk pee atsihschanas, ka newis ogłu skahbes daudsums ween ir, kas gaisu samaità, bet ka tur jabùt zaur elposchanu un isgarainoschanu gaisâ iszehloschamàs weelam, kas dara samaitato gaisu saoschamu. Jaunako laiku pehtijumi israhda, ka schahda zilweka organismam tik reebigi nepatihkamà gaisa sastahwa dakas satur gaisa weelu, ko peeskaita pee stiprakàm nahwes sahlem.

Schihm nahwigàm weelam wairojotees, wairojas lihdſ ar to ari ogłu skahbe, tadèl ogłu skahbes daudsumu isleeto, lai atrastu apsihmeto gaisa sabojoschanàs wairumu. Tihrs ahras gaisa satur 100 gaisa dalâs ap 0,03 ogłu skahbes dalas, — tà tad it wisai neezigu masumu — un ap 30 dalu skahbekła. Schinî tihrâ gaisâ zilweks iselpo, tadèl, ka wina asinis plauschâs satur eewehrojami leelu ogłu skahbes dalu, it weegli sawu ogłu skahbi, tà ka iselpotais gaiss satur wairak nekà 100 reis tikdaudſ ogłu skahbes. Stundâ behrns iselpo ap 33 gramu ogłu skahbes, tà tad 50 behrnu ap 1650 gramu. Scho daudzumu war isskaidrot zaur plauschu warenu leelu plahtitas, tad winas eenems ap 2000 kwadrata pehdu leelu apwidu. Iselpotà gaisa siltums ir no ee-elpotà puslihdſ neatkarigs; tikai weenigi pahraki leelâ ahras gaisa aukstumâ iselpotà gaisa temperatura pamasinajas, zitkàrt wina plauschâs sasneedſ gandriſ meesas temperaturas augstumu. Pee tam gaiss plauschâs wehl saweenojas ar uhdeni, tà ka zilweks pasaude ik deenas ap 500 gramu uhdena zaur ee-elposchanu. Jo wairak ogłu skahbe sakopojas ahras gaisâ, jo gruhtaki ogłu skahbe asinîs atswabinajas, tà ka pehdigi, kaut ari wehl gaisâ buhtu peeteekoschi skahbekła wairums, ogłu skahbe teek atpakal ee-elpota asinîs, zaur ko zelas nosmakschana.

Pastahwigi tihrs gaiss ir preeksch skolena łoti nepeezeeschama wajadsiba, tomèr, deemschèl, tas ir tikai retâ kahdâ skolâ sastopams. Weseligâ istabas gaisâ drihkst buht 1000 gaisa dalâs 1 dala ogłu skahbes, turpretim schis ogłu skahbes daudsums pawairojas nelabi gaisotâs skolu telpâs beeschi pat pahri par 10 dalam. Skolu istabam wajadsetu tadèl buht tik leelam, ka katram skolenam buhtu peeteekoscha gaisa telpa mahzibu laikâ; tahdejadi atkal iszeltos istabu leelums, kas padaritu mahzibu par ne-eespehjamu. Gaisinaschana, tihra gaisa peegahdaschana, bes ogłu skahbes un samaitata gaisa attahłoschana dara eespehjamu istikt bes augschâ minetas telpu paleelinaschanas. Skolas istabâ us ik katru skolenu stundâ wajaga buht leetoschanai 30—40 kubikmetru swaiga gaisa; tà tad preeksch katra behrna wajaga buht 7—10 kubikmetru leelai istabas telpai.

Kurinaschanas sinâ muhsu skolâs naw wehl nekahdas sewischki labas weenadibas. Gandriſ katrâ skolâ ir sawada krahsns, pee tam daudsâs winas ir wisadi truhkumigas, kas nedod nekahdu kreetnu siltumu. Wispahrigi sakot, muhsu lauku skolâs deretu krahsnu un siltuma wadu buhwei peegreest wisadâ sinâ jo sewischku wehribu.

Kurinaschanas un wentilazijas sinâ skolotajam jabùt wisadâ sinâ leetpratejam, jo us scho sekmibas pamatojas pa leelakai dalai wina skolenu labklahjiba. Termometris ir katrâ skolas istabâ nepeezeeschams. Winsch nedrikst buht peestiprinats, tadèl ka kurinaschanas laikâ siltums istabâ jamehro daschadâs weetâs un daschadôs augstumôs. Klases istabas siltumam jair zaurzaurim 16 gradu pehz Reomira. Krahsnu un siltuma wadu tihriba ir łoti wajadsiga, tadèl ka putekli un netihrumi saboja gaisu zaur sadegschanu.

Krahsnu un siltuma wadu tuwumâ sehdoschee skoleni dabu daudſ wairak siltuma, nekà tahlejee, tadèl skolotajs daris teizami, ja winsch schinîs weetâs nosehdinàs tahdus skolenus, kam maſ asinu, un kuri kahro leelaku siltumu.

Ja skolotajs sajùt, ka jaw pehz daschàm stundam gaiss manami samaitajas, tad winam tuhlin jaruhpejas, scho launumu nowèrst. Labakà gaisinaschana, kà jaw saprotams, war notikt zaur atwehrtu logu. Zaur durwju un daschu logu atwehrschanu starpstundâ ogłu skahbes sabeesejums peezu minutu laikâ pasudis. Gadijumâ, kur ari stundâ jaatwer logi, skolotajam jaeewehro un jagreesch wehriba sewischki uſ gaisa straumi: loga augschâ iseet siltais gaiss, apakschâ eenàk aukstais. Scho weeglo gaisa straujumu newar juhteligas dabas isturet; no ta ahtri iszelas saaukstieschanàs, eesnas un galwas sahpes. Stundâ tadèl jaatwer no skoleneem atstatakais logs, pehz eespehjas loga augschpuse. Stundas beigâs janoteek pilnigai logu gaisinaschanai; tomèr, deemschèl, to ispilda wisai reti!

Pee skolas buhwes wajaga peegreest leelu wehribu logeem; wiseem logeem, ari augschejeem, wajadsetu buht weeglî atwerams raksturam, tas nowerschanai winu wakam stahweschanu. Deretu eetaisit, ka logus war par nakti turet atwehrtus un ka leetus uhdens neko nekaitetu, tadèl ka wasarâ tikai zaur to ir eespehjama pamatiga gaisa atjaunoschana.

Jo wairak gaiss zaur ogłu skahbi un zitàm kaitigàm weelam samaitats, jo ahtraki winsch atkal islihdsinajas, kad peepeschi eelaisch labu gaisu. Stundas nobeidsot skolotajam wajaga, kad behrni ir klasi atwehruschi, ar dascheem atpakal palikuscheem atwèrt wisus logus, zaur ko ihsakâ laikâ gaiss teek pilnigi isgaisinats; bet, saprotams, behrni, ne ari winsch nedrikst usturetees schinî gaisa straujumâ. Pilnigi nekreetni ir, ja sabojotâ gaisâ behrneem, soda dehl, leek sehdet; wispirms gaiss peeteekoschi jaisgaisina.

Eewehrojot augschâ mineto un pee tam isdarot wairak reis ar termometra palidsibu daschadâs istabas dalâs siltuma mehrischanu un aprehkinot siltuma pamasinaschanos starpstundâ preeksch un pehz daschadu logu atwehrschanas — skolotajs it weegli sasneegs, ka wina skolas istabu gaiss sabalsos ar wiseem weselibas kopschanas un eewehroschanas nosazijumeem un wajadsibam, kas neissakami atweeglos winam un wina skoleneem gruhto garigo darbu.

No eekschsemes.

a) Waldibas leetas.

Rigas jeparkijà Sw. Sinods 15. majâ apbalwojis: Zehsu mahzitaju Adamu Stepanowitschu un Rigas Erzengeła Michaila basnizas mahzitaju Peteri Rogunkowu — ar kamilowku (samta galwas rotu); Rigas Pestitaja katedrales protojereju Jomu Warnizku un Rigas arkijereja nama kaseeri Jonu — ar Sw. Sinoda swehtibu; Rigas Aleksandra gimnasijas tizibas skolotaju, mahzitaju Sergiju Korołew'u — ar kruhts krustu.

Terbatas mahzibas apgabala kurators no sawa rewisijas zelojuma pa Kursemi atkal pahrbrauzis Rigâ.

Iluksstes pasta-telegrafa kantori par preekschneeka weetneeku eezelts Dinaburgas pasta-telegrafa kantora 6. schkiras eerednis kol. sekretars Peters Katischews.

Maskawâ, 22. majâ. Uſ Wisaugstaku pawehli Maskawas nabageem dahwati 5000 rbł.

Daschu apgabalteesu lozekleem, kà „W. W." sino, Wisaugstaki atwehlets algu paaugstinat pa 500 rbł. gadâ, kuram noluhkam noteikti 26,000 rbł. gadâ.

Kursemes laukſaimneezibas beedribas „Wahrpas" statuti esot jaw apstiprinati.

Leepajas-Aisputes dselszeła buhwes preekschdarbus, kà „B. aw." sino, Augstà waldiba schajâs deenâs atwehlejuse usſàkt.

b) Original-sinojumi.

No Pinkeneekeem un Beberbekeescheem. Pa Jurgeem pee mums trihs mescha sargi atstahja sawas weetas. Pirmais, W. Indrikis Zena, atstahjàs dehl slimibas; winsch wairak gadus bija par mescha sargu, tai paschâ weetâ wina tehws un tehwa tehws bijuschi par mescha sargeem. Otrais, Juris Antinsch, aisgahja sawâ tehwa mahjâ par saimneeku un treschais, Jahnis Duschals, atstahja sawu weetu daschadu eemeslu dehł. Zinotajs.

No Mangaleem, Dinamindes draudsê. Schejeenes pagasts sastàw no 76 saimneekeem, kuri sawas mahjas pirkuschi jaw wairak gadus atpakal. Mehs, Mangaleeschi, waram teescham preezatees, ka sawâ widû dabujuschi tahdu [illegible] F. Steinbergs, tam ruhp pagasta pazelschanà, jo winsch isdara sawas amata darischanas ar leelako ruhpibu, tà ka waram wehletees, lai F. Sehla kgs tapat ween uſ preekschu karotu pret daudsajàm nekahrtibam, kà lihdſ schim. — Muhsu zeen. pagasta skolotajs, W. Osolin kgs, ispelna jo dsiku pagasta lozekłu atsinibu, ruhpedamees par dseedataju beedribas nodibinaschanu, kuras statuti jaw eesneegti augstai Waldibai apstiprinaschanai. Schehl tikai, ka Mangalu pagasts zitadâ sinâ newar noderet ziteem par paraugu; tà, peemehram, muhsu pagastâ ir diwi nami, kurôs weenâ strahdà otra zenteeneem gluschi preti, tee ir: Mangalu krogs un pagasta skola. Skolâ skolotaja kgs zenschas zilwezi gara sinâ pazelt uſ augschu, krogâ kroga papus to nospeest semaki, skola grib muhs, Mangaleeschus, darit laimigus, krogs — nelaimigus. Ihsti kroga preeki ir mums tahds nelabs trumis, uſ kuru buhtu jagreesch nopeetna wehriba; tà peemehram, muhsu jaw minetâ Mangalu krogâ neweens swehtdeenas wakars nepaeet, kad netiktu isrihkota dantschu balle. Nesinu, kalabad neteek uſ to luhkots, ka krogs netiktu ilgaki kà lihdſ pulksten 10 wakarâ walâ turets, kas tatschu likumigi noteikts. Turpmak zerešim wisu labu — launs jaw nahk pats no sewis. — No rengu swejas Mangaleescheem schogad deesgan maſi eenahkumi, kas łoti gruhti sajuhtams wisâ apkahrtnê.

Libeets-Kr. D—e.

No Maſ-Salazes. 4. maja nakti nodega Waltenbergu muischas K. monu mahjas klehts. Ehka ir apdroschinata, tadèl saudejums ne-eewehrojams. Uguns zehluſès, kà domà, zaur „meitâs gahjeju" puischeem, kuri weeglprahtigi ar uguni apgahjuschees. — 8. maja nakti tika islausta schejeenes basniza. Sagli bij eekluwuschi zaur gehrbkambara logu. Bij atlaustas basnizâ esoschas kastes, kurâs, laimigâ atgadijumâ, atradàs tikai neezigs masuminsch wara naudas. Laundari bij lihdſpanehmuschi uſ altara stahwoscho, Waltenbergu muischas ihpaschneeka zeen. barona B. leelkunga dahwinato apsudraboto krusta sihmi, kahdu 80 rbł. wehrtibâ. Noschehlojami, ka schee zilweki tik dsili grimuschi, eedroschinadamees laupit pat swehta deewnama ihpaschumu. Kà domajams, laundari drihsu gan tiks atklahti un dabùs pelnito likumigo sodu, jo ir sperti stingri ismekleschanas soli. — Isgahjuschâ swehtdeenâ, 19. majâ, tika eeswehtitas schejeenes draudses jaunas meitas, kuru bija lihdſ 200. Isgahjuschâ gadâ basnizu pahrbuhwejot, meitas netika eeswehtitas, tadèl schogad bija diwu gadu mahzibas meitas. Vaironis.

No Skultes. 1. majâ muhsu apgabalâ padarita wehl nedsirdeta aplaupischana, deesgan klajâ laukâ un pee tam deenas laikâ. Kahda seewa is Walmeeras braukuse uſ schejeenes juhrmalu pehz rengem. Straupes apgabalâ kahds wihrs luhdsees, lai winu pawedot. Seewina, neko launa nedomadama, ari paklausijuse. Sarunajotees wihrs dabujis sinat, ka seewina brauzot uſ juhrmalu; wihrs sazijis, ka winsch ari esot no ta apgabala. Tà wini nobraukuschi kahdas 30 werstis, nekur nepeeturedami. Skultes robeschâs eebraukuschi, wihrs sazijis, ka nu winam jaschkirotees un jautajis, zik jamaksà par paweschanu. Seewinai naudas atlihdsinajumu nepeenemot, winsch iswilzis is kabatas pudeliti ar bruhnu schkidrumu un peedahwajis seewai weenu glahsiti „par labdarischanu". Tik ko eedsehruse, seewa tuhlit pasaudejuse samanu. Atmostotees, wina atradusès kruhmôs. Rati ar sirga leetam bijuschi pasuduschi, tikai sirgs bijis groschôs pee koka peeseets. Leelaka naudas suma bijuse labi paglabata, to blehdis naw atradis, bet wairak kà rubli sihkas naudas gan panehmis lihdſ. Pehz leelas meklejschanas ratus atraduschi beesôs kruhmôs un sirgleetas tukschâ schkuhnî. Sche nu war redset, kahdi panahkumi ir, kad zelneeki sawâ labprahtibâ ustizas [illegible] notikumus pastahsta un laudis brihdina, ne-eelaistees ar nepasihstameem, tomèr beeschi ween to ne-eewehro.

Vaironis.

No Ilsenes. Kà zilwekam pee ik katra darba wajaga usmanigam buht, to peerahdis sekoschais atgadijums, kas notizis treschdeen, 15. majâ. Ilsenes muischas ihpaschneeka, landrahta barona Kampenhausena saimneezei minetâ deenâ, preeksch istabu bonereschanas waskus wahrot, uguns esot katlâ eespruzis, kurâ waski ar terpentinu wahrijuschees. Uguns, katlâ sprukdams, ari wahritajas drehbes aiskehris, kuras tuhlin leesmâs sahkuschas degt. Tà ka tant azumirkli neweena zita zilweka naw klaht bijis, tad minetà seeweete, aiſ bailem nesinadama, kurp skreet, islehkuse zaur logu, kas esot kahdas 7 pehdas no semes, un tad skrehjuse pa dahrsu, pehz paliga saukdama. Kahds dahrsa puisis tad tik wehl peeskrehjis klaht, kad jaw drehbes bijuschas gandriſ wisas sadeguschas. Meesa nelaimigajai esot stipri apdeguse.

Zvirgzdiņš.

No Gaujenes. Ar preeku zeen. „Mahjas Weesa" lasitajeem waru pasinot, ka ari Gaujeneeschi ir rokas likuschi pee eewehrojama darba, proti, pee bibliotekas dibinaschanas. Schinî pawasarî tika Gaujenes Waldemara skolâ biblioteka dibinata, pee kuras dibinaschanas skolotajs K. J. kungs gan daudſ puhlinus peelika, kamèr leeta tik tahlu tika. Azumirkli bibliotekâ jaw atrodàs kahdi 120 puslihdſ beesi sehjumi. Beedreem lasischanas zena ir 30, abonenteem 60 kap. par gadu. Par bibliotekas preekschneeku eewehleja Gaujenes saimneeku Melgalw kgu, par kaseeri meschsargu Preedes kgu un par bibliotekaru skolotaju Jurjan kgu. Beedribas statuti jaw ir augstai waldibai preeksch apstiprinaschanas eesneegti. Skolotajs K. J. kgs ari swehtdeenâs pee dseedaschanas sapulzina schejeenes jaunekles un jaunekłus un tà daschu labu issargà no kaitigeem kroga preekeem. Kà dsirdams, tad minetais koris gribot uſ wasaras swehtkeem Gaujenes walsts namâ isrihkot konzertu. Wehlu labu isdoschanos!

Zvirgzdiņš.

No Derewas, Nowgorodas gubernâ. Mehs beidsàm jaw sehklu semes mahminas klehpî likt. Laiks pee mums łoti silts; pehrkona wehtras pahri staigà, bet reti tikai kahdu rasinu semê nosuhta. Rudsi wiseem smuki. Eewas gresnojas apbrihnojumâ seedu baltumâ, kas, pehz wezu wihru teikas, rahdot uſ bagatu ražu. D. Altraks.

No Sudakas, Taurijas gubernâ. Is schejeenes drihksiu pasinot, ka schinî widuzî, kur nemaſ seemas nekad naw, isgahjuscho seemu tomèr bij tik daudſ sneega, ka tatschu pusdeenas laikâ wareja paschluhkt kamanam — pehz kam bij atkal wisa seema juhrê

---

swehts putns, kas bija swehtits winu pehrkona deewam, Indra. Pehz wezo Indeeschu domam schis swehtais putns slauzis padebeschus, no kureem tad debeschkigais peens kà leetus atspirdsinoschi uſ semi pilejis. Indeeschu dsejneeki ir scho swehto putnu, kas tikai padebeschu uhdeni dserot, jaukâs dsejâs apdseedajuschi un slawejuschi. Wehl scho baltdeen Indeeschi dsegusi godà un winas kuhkoschanai peeschkir burwigu spehku.

Ne masakà godâ dseguse stahweja pee wezeem Greekeem un Romeescheem, kuri winu swehtija sawam augstakam deewam Dseis'am. Teika stahsta, ka Dseis pats reis pahrwehrtees par dsegusi, pirms winsch bija deeweeti Juno pazehlis par sawu laulato draudseni, winas klehpî no leetus eebehgdams kà dseguse, kuru schi deeweete mihligi apsargaja. No ta laika uſ laulibu deeweetes waldibas sisla atradàs dseguse! Tà tad naw nekahds brihnums, ka ar laiku ir isplatijusès mahntiziba, ka dsegusei ir eespehja, jaunus łaudis sapahrot un atkal isschkirt. It sewischki schi mahntiziba isplatijusès Sweedrijâ un Norwegijâ. Tiklidſ dseguse pawasarâ, tà tad ap scho laiku, eesàk kuhkot, kad Danu, Sweedru un Norwegu jaunawas iseet jaunawu meschinâ un dseed:

„Dsegusit, dsegusit,
Pasaki skaidri,
Uſ mata skaidri,
Zik ilgi wehl palikschu neprezej'sès?"

Ja nu kuhkoschana atskan no seemeleem, tad sagaidama nelaime un behdas; bet ja dseguse kuhko reetumôs jeb austrumôs, tad sagaidama laime un preeki; un ja atskan no deenwideem, tad nahkoschâ lauliba buhs laimiga, ja dseguse wairak nekà desmit reis no weetas kuhko, turpretim ja wina kuhko masak nekà desmit reis, tad laulibâ maſ preeki gaidami.

Seemel-Wahzijâ un Schweizijâ łaudis, pirmo reis dsegusi kuhkojam dsirdedami, prasa:

„Dsegusit, debeschkigà,
Ilgi waj wehl dsihwoschu?"

Ziti, dsegusi pirmo reis kuhkojam dsirdedami, ker tuhlit kabatâ, waj wineem nauda klaht. Ja nauda atrodas kabatâ, tad buhs bagats gads, bet ja kabata tukscha, tad sagaidams truhkums.

No ta redsams, ka dseguse gandriſ pee wisàm tautam stahw zeemâ kà burwigs, dihwains putns. Lai nu buhtu kà buhdams, bet dseguse tani sinâ eewehrojams putns, ka wina peeder pee muhsu wisderigakajeem kukainu un tahrpu isnihzinatajeem, it sewischki wina leelâ mehrâ kà gardumu apehd sawadu spalwainu tahrpu sugu, kuru ziti putni newar sagremot. Tad wehl dabas mahte dsegusei peeschkihruse łoti leelu ehstgribu, lai wina mums łoti daudſ tahrpu isnihzinatu. Lai ziti putni winai par to atnem pereschanas raises un usaudsê winas behrnus!

Dseguse ir un paleek mums kà łoti eezeenits pawasaras wehstnesis, kà neismehrojami derigs draugs meschâ un dahrsâ. —eets.

Atkal jauns brihnums!

Wiseewehrojamakais wihrs jaunako elektrisko atradumu wehsturê ir Edisons. Zeen. lasitaji jaw sina, ka tagad eespehjams pat simtàm werstem tahlu pa drahti sarunatees. Ja kam wehl schis isgudrojums buhtu swesches, tas to war Rigâ it weegli ismehginat, jo te tas jaw palizis par nepeezeeschamu wajadsibu. Tapat zeen. lasitajeem jaw deesgan sinots par Edisona brihnuma maschini „fonografu", kura runà uſ mata pakal wisas pasaules walodas, dseedaschanu un raudaschanu un, waram pat teikt — sobu klabeschanu!

Knapi łaudis ar scheem brihnumeem apraduschi un eepasinuschees, kad laikraksti atkal sino par jaunu brihnumu. Proti Edisons isgudrojis tahdu maschini, ar kuru war saredset leetas un skatus, kas zitadi muhsu azim naw redsamas. Lihdſ schim, peemehram, ar telefona peepalidsibu, wareja gan sadsirdet kahdu slawenu teatra dseedataju, musikas kori u. t. t., bet nedabuja paschus isdaritajus redset. Tagad nu ari schee truhkumi buhs nowehrsti. Turpmak newajadses nemaſ eet uſ teatri jeb ziteem eewehrojameem skateem, to wisu warès it omuligi pats sawâ mahjâ redset, warbùt gultâ guledams, jeb mihkstâ krehslâ pee galda sehdedams! Ar jaunàs maschinas palidsibu, istabâ uſ sewischkas eetaises parahdotees it smalki wiss, kas noteek attahlâ weetâ; katrs azu mirdseens, katra luhpu kustinaschana labak wehl saredsama, nekà leelâ sahlê attahlaku sehdot. Tà tad skatitajs dsird un redſ wisu, kas noteek pat juhdsem tahlu no wina!

Kahda leela nahkamiba scham jaunajam isgudrojumam sagaidama, to eepreeksch newar ne apswèrt. Ar schahs maschinas palidsibu, peemehram, zilwekam buhs eespehjams waigu waigâ saredsetees un isrunatees ar saweem peederigeem, draugeem jeb radineekeem, kaut gan wini simtàm werstem buhs no mums tahlu! Pateesi, leels brihnums! Edisons scho sawu jauno isgudrojumu nosauzis par „kinetografu." —neeks.

---

lai nu gan paretam wehl wehsaki seemeła wehji pretojàs. Schahdâ mehrâ tad sche seemas swehtkus pawadijam tik pat kà Latwijâ mehdſ leeldeenas swehtkus pawadit, pee 18 gradeem siltuma, tà ka basnizâ laudis redseja weenôs swahrkôs noejam. Pehz tahda laikmeta nahza sche pawasars ar marta sahkumu pilnâ joni, tik ahtri, tà ka ar pirmo aprili daschadas lauka pukes un reeksta koki seedeja un traurini un besdeligas skraidija. Tagad, kur schahs rindinas rakstu, sche ir pilniga wasara un plauj jaw seenu augsto kalnu eelejâs, kuras gresno wisada sahle un pukes. Tik daudſ geografiskâ weidâ par Krimu teikdams, waru wehl peebilst, ka tik ilgi, kamèr zilweks naw pats sawàm azim Krimu redsejis, neweens rakstneeks nedſ dsejneeks nespèj winu nedſ aprakstit, nedſ apdseedat, nedſ ari kahds mahkſleneeks winu uſ papira azim preekschâ zelt. Sche ir wisadu tautu eedsihwotaji, wiswairak Kreewi, Tatari, Turki, Armeni, Greeki, Wahzeeschi, tad ari beidsamajâ laikâ kahdi Latweeschi iſ Widus-Kursemes un Austruma-Widsemes, par wihna dahrsu pahrluhkeem weetas eenemdami. Wini sche tahlumâ lasa: 1 eksemplari „Austruma", 1 ekſ. „Balſi" un 1 ekſ. „Mahjas Weesa", kuri gaismas nesoji muhs nepeekusdami kahrtigi schai wihna semê apmeklê. J. Burkovs.

c) **Baltijas notikumi.**

Widsemes krusas apdroschinaschanas beedribai pagahjuschâ gadâ bijuschi 58 beedri, kuri kopâ apdroschinajuschi 66 muischu, 1 mahzitaja muischas, 2 schkesteru un 3 schkirtu pusmuischu druwas. Beedriba pawisam eenehmuse 3455 rbł. un isdewuse 1264 rbł. Gada galâ beedribai bijis 29,590 rbł. leels reserwas kapitals.

Semkopibas skolas, kà „N. Wr." sino, turpmak nodomats dibinat Baltijas gubernâs.

No Leelwahrdes „B. W." sino, ka naktì no 19. uſ 20. maju, tureenes Puhteju mahjâs, 5 werstes no Ogres stazijas, tahs paschas mahjas puisis Indrikis A. ar rewolweri tihschi isschahwis uſ weenu no meitam, bet kad schahweens netrahpijis, tad pakehris zirwi un pahrzirtis ar to meitai kaklu, ka ta drihſ islaiduse garu. Puisis pats tuhlit aisbehdsis un wehlak atrasts Ogres upes malâ noschahwees. Slepkawibai par zehloni bijuse nelaimiga mihlestiba.

No Wez-Peebalgas „B." ar schehlumu kahds sino, ka uſ konwenta nolehmumu slehdsama tureenes skolas augstakà klase, kura jaw weselus 15 gadus ilgi bijuse par swehtibu wisai apkahrtnei. Sinotajs dod Peebaldseescheem padomu, zelt, wiseem eenaidneekeem par spihti, jaunu ehku preeksch pirmàs klases.

No Werowas semkopibas isstahdes, kas buhs 21., 22. un 23. junijâ, Rigas-Pleskawas dselsszeła walde esot nolehmuse isstahditàs leetas un pawaditajas personas par brihwu west atpakaſ.

Jelgawas Latw. Beedr. Rakstneezibas Nodalas sapulze 12. majâ. Tautas gara mantu materialus bija eesuhtijuschi: 1) Janſonu Pahwulis (Kr. Dsirzeemâ): a) wezo darba rihku aprakſts, b) puhschloschanas wahrdi, c) gowju-, sirgu-, zuhku-, aitu-, lauku-, pławu-, meschu-, kalnu-, wezo dantschu un mahju wahrdi Dsirzeema pagastâ. 2) Kochu Frizis (Springôs): 90 taut. dseesmas, mahju-, pławu-, kalnu- un purwu nosaukumi. 3) Nameitu Juris: „Milsis", teika, Frank-Sesawas pagastâ usrakstita. 4) Treimanu Jahnis (Behrsmuischâ): Sakami wahrdi, parunas, mahni, behrnu rotalas un sarunas. (Teizeja: Schwana Luzija). 5) P. Skuschkis (Pilskalnê): 3 burtnizas tautas dseesmu. 6) Janſonu Frizis: Ganu dseesmas, noklausitas Igenê. 7) Audſis (Rigâ): Puhschamee wahrdi, Inzeema draudſê sakrahti: saglu aptureschanas, asins wahrdi, leesas wahrdi, plehsigu swehru aptureschanas, plintes aptureschanas wahrdi, tschuhskas wahrdi, sobu wahrdi, wahrdi, kà karâ newar noschaut, launuma wahrdi, „plusas" wahrdi, lahstu wahrdi u. t. t., pawisam 39 wahrdi. 8) Jesenu Andrejs (Birsgalôs): tautas dſ., pasakas un mahni. 9) Teodors Ragowskis (Bauskâ): tautas dseesmas. — Bibliotekai dahwaja: 1) Bergu Jahnis (tagad Peterpili) pawisam kahdus 30 sehjumus daschadu grahmatu, no kuràm minamas: Georgius Mancelius — Lettische Postill. I. u. II., Riga 1653, Caspar Elvers — Liber memorialis Letticus oder Lettisches Wörterbuch, Riga 1748, G. F. Stenders Lettische Grammatik 2. Aufl. 178(8?), G. H. T. Nesselmans „Dainos, lithauische Volkslieder, Berlin 1853", Dr. Th. Schiemanns — „Salomon Hennings Livländisch-Kurländische Chronik, Mitau 1874", Graf C. G. von Sievers — „Die Lettenburg Autine u. die Nationalität Henricus de Lettis, Riga 1878, Zustände und Eigenthümlichkeiten in den baltischen Provinzen Russlands, Bautzen, Schmaler et Pech, 1865", C. Woldemars — Ueber die Heranziehung der Letten und Esten zum Seewesen, Dorpat 1857", C. Woldemars — „Die Seeschule Norddeutschlands 1862", Eckers — „Die ältesten Bewohner der Bernsteinküste, Mitau 1883, Sitzungsberichte der Kurländischen Gesellschaft für Literatur un Kunst (par wairak gadeem), daschus sehjumus no „Magazin der Lettisch-Literärischen Gesellschaft" ꝛc. ꝛc. 2) Derigu grahmatu apgahdneeki (Rigâ): a) „Mahju lopu un putnu barošchana" no Dr. Simonowa, tulkojis Widinu Jahnis; b) „Zilwezes senejee laiki"; sarakstijis Jahnis Sirmais, I. burtniza. 3) „Deenas Lapas" redakzija: Deenas Lapas peelikumu: raksti par Latweeschu walodu un dsihwi. — Musejai dahwaja: 1) A. Steinhards (Jelgawâ): 1 monetu. 2) Janſonu Lihse: 2 monetas. 3) Schwanu Greeta: 1 sudraba saktu. — Sapulzes eekschejâ darbiba grosijàs ap jaunisdodamâ rakstu krahjuma sakahrtoschanu. Tà ka sakamu wahrdu eekahrtotajs newalas dehl bij atsazijees, tad scho nodalu usnehmàs apstrahdat Robs, Landsbergis un Pleekschens. Par kandidatu tika usdots M. Behrsinsch (Jelgawâ). (T.)

Bauskâ dibinata saru beedriba no Kursemes bischkopibas beedribas, kuras statuti jaw no domenu ministrijas apstiprinati.

Polangâ, kà „B. W." sino, 10. majâ sakerti aiszekotaji, ar behrneem un seewam. Nelaimigee zekotaji bijuschi nodomajuschi nepamaniti pahrschmaukt pahr robeschu un tad dotees uſ Brasiliju. Wini tikuschi apzeetinati un aissuhtiti atpakaſ uſ saweem pagasteem Grobinas un Aisputes aprinkôs.

d) **No zitàm Kreewijas pusem.**

Par Keisariskàs Augstibas Leelknasa Tronamantneeka zelojumu peenahkuschas pa telegrafu schahdas sinas:

Wladiwostokâ, 18. majâ. Schodeen Keisariskàs Augstibas Leelknasa Tronamantneeka klahtbuhtnê tika pamats likts kugu dokeem, pee kam Keisariskà Augstiba eemuhreja sudraba taſeli granit-akmenî.

Wladiwostokâ, 19. majâ. Kahdas 2½ werstes no pilsehtas usbuhwetâ koschâ pawiljonâ, schodeen, Keisariskàs Augstibas Leelknasa Tronamantneeka klahtbuhtnê notureja deewkalpojumu, pehz kam Keisariskà Augstiba pats eebehra tatschkâ semi, kuru tad isbehra uſ buhwejamâ Usurijas dselsszeła linijas.

Par Sibirijas dselsszeła buhwi rakstot, „Now. Wr." saka: „Schi deena, 19. majs, ir swariga deena tiklab preeksch Sibirijas, kà ari preeksch wisas Kreewijas, jo schinî deenâ Keisariskà Augstiba Leelknasa Tronamantneeks lika pamatu Sibirijas dselsszełam, t. i. tai dalai, kas no Wladiwostokas iseet un kuru sauz par Usurijas dselsszełu. Zesarewitschs pats ar sawu roku pildija pirmo tatschku ar semi un to usstuhma uſ buhwejamâ dselsszeła daubi. Pamata likschana notika 2½ werstes ahrpus pilsehtas, pehz kam Zesarewitschs brauza atpakaſ uſ Wladiwostoku wagonâ, 2½ werstes pa pagatawoto dselsszela gabalu. No Wladiwostokas lihdſ Peterburgai skaita 9922 werstes tahlu! Tas ir milsigi garsch zeła gabals, bet ar Deewa paligu buhs eespehjams, to ihsâ laikâ usbuhwet. Eesahkums darits un Eiropas reetumu galwenakàs weetas tiks saweenotas ar Asijas Kreewijas wisattahlakeem austrumeem. Ta ir Kreewu kulturas wissphihdoschakà uswara, tagadejàs waldibas wissławenakais darbs!"

Peterburga. Inscheneer-mekanikis Rizoni isgudrojis tahdu eetaisi, ar kuru dselsszeku sargs, draudoschôs atgadijumôs, warot dselsszeła brauzeenu apturet, bes maschinista peepalidsibas. Ismehginajumi isdewuschees teizami, kadèt scho eetaisi eewedischot uſ wiseem dselsszełeem.

Kreewu generalim Dragomirowam Parises beedriba „preeksch usmudinaschanas uſ labeem darbeem" peespreeduse goda medali par wina rakstu „Instrukzijas saldateem".

Wehstis par nodomato Schihdu skaitischanu, kà ari par winu israidischanu iſ tahdàm weetam, kur teem naw teesiba pastahwigi dsihwot, kà „Now. Wr." sino, esot bes pamata.

Jauns Kreewu schausamais rihks, kà no Waldibas puses issinots, tagad Wisaugstaki atsits par derigu. Schis rihks ir magasinu flinte diwliniju stobra zaurmehra.

Kreewu pareistizigai misionei Japanâ esot labas sekmes. Tur jaw esot 216 pareistizigas Japaneeschu draudses, ar 18,625 lozekkeem. Kristigas misiones galwenakais zenteens Japanâ esot tas, jaunus Japaneeschus isglihtot par misionareem, tadèt ka Japaneeschi pret sweschneekeem isturotees neustizigi. Ari Kreewu pareistizigà misione to eewehrojot.

Wisas walsts telegrafa stazijas schagada pirmajôs tschetri mehneschôs eenehmuschas 3,103,822 rbł.; pagahjuschâ gadâ tajâ paschâ laikâ 2,885,907 rbł., tà tad schogad 217,915 rbł. wairak.

(Wald. Westn.)

Lodsas pilsehtà zaurmehrâ katru gadu buhwejot ap 200 jaunas fabrikas, tà ka schi pilsehta ahtri ween peeaugot leelumâ.

Sehjumi Orlas daschôs aprinkôs daudſ zeetuschi no sausuma.

Astrachanâ schogad bijuse koti neisdewiga sweja.

No Rigas.

Rigas Latweeschu beedribas Sinibu Komisija schogad noturès ahrkahrtejas sapulzes treschdeen, 19. un zeturtdeen, 20. junijâ, Rigas Latw. beedr. namâ.

R. L. B. Musikas Komisijas pehdejâ sehdê (18. majâ) preekschneeks sinoja, ka uſ Komisijas godalgu issolijumu lihdſ 15. majam eesuhtitas 10 dseesmas (originalkomposizijas) — 3 wihru un 7 jauktam koram, un proti sem schahdàm dewisem:

a) wihru koram:

1) Dseesmâs lai brihwibas mahmuku minam, Dseesmâs lai eelihgo gawilu deen'.
2) Klau, pehrkons zik wareni strahdà!
3) Pro patria.

b) jauktam koram:

1) Schi ir ta Kunga deen'.
2) Eij, mahsina, klausiteesi, kahdu wehsti sihle dseed!
3) Krogsemju Mikus peeminai.
4) Tautu isglahba dseesmu gars.
5) Allegro.

6, 7) Pa solam pee mehrka.

Eesuhtito dseesmu apspreeschanai eewehleja 5 apspreedejus, kuru wahrdus wehlak daris sinamus. Ja gaditos, ka apspreedeji newar weenotees, kà tas peemehram pehrn gadijàs, tad Komisija pate leetu isschkirs. — Preekschneeks nolasija Jurjanu Andreja wehstuli, kurâ tas starp zitàm leetam issaka wehlejumos, kaut wisi tee, kam tautas meldiju krahschana ruhp, katrs no sawa apgabala eesuhtitu Mus. Komisijai sinas par preekschâ dseedatajam un par tautas dseesmu meldiju krahjejeem, lai winsch tad sawâ zelojumâ schahdas personas waretu apmeklet. Wehlejams, ka schahdas sinas drihſ, wehlakais lihdſ 18. junijam, peesuhtitu Musikas Komisijai. No pahra pusem jaw schahdi aisrahdijumi Mus. Komisijai peesuhtiti. Tahlaki preekschneeka weetneeks sinoja, ka I. burtnizas generalkomisionars, firma B. Dihrikis un beedr., eemaksajis par pahrdoteem 260 eksempl. 67 rbł. 60 kap., kura nauda tai paschâ deenâ eemaksata beedribas kasê. — Preeksch usnemschanas III. burtnizâ Jurjanu Andrejs bij eesuhtijis diwas garigas dseesmas: C. Claus'a „Te Deum laudamus", w. k., kas dseedata uſ nelaika seminara direktora J. Zimses 25-gada amata swehtkeem, un wina pascha (Jurjana) „Mihtee rimsteet", j. k. — Rakstwedis sinoja, ka pehdejâ sapulzê no Jurjana peeprasitàs komposizijas tikuschas eegahdatas un winam nosuhtitas. Tautas dseesmu krahjumi, kurus bija nolemts eegahdat, bet kas nebij grahmatu bodês dabujami, esot apstelleti, un zerams, ka junija widû buhschot atsuhtiti. — Arkiwars sinoja, ka nu wiseem Mus. Komisijas lozekkeem II. burtniza peesuhtita. — Ahrkahrtejo sapulzi nolehma sasaukt uſ otrdeenu, 18. juniju, pulksten 7 wakarâ. Deenas kahrtibu preekschneeks usnehmàs sastahdit. Ad. Agls.

Rigas Latweeschu beedriba riht, swehtdeen, 26. majâ, isbrauz sakumôs uſ Behni, Kursemê, 40 werstes aiſ Jelgawas, pee pascha Jelgawas-Moscheiku dselsszeła, jaukâ weetâ. Nobrauks no Jelgawas Ahrrigas plkst. 8 rihtâ.

Daugawas plostoschanas un kugoschanas leetà, kà „D.-Z." sino, scha mehnescha sahkumâ Peterburgâ bijuse sasaukta saeima, kurâ apspreesti nosazijumi par plostu seeschanu un suhtischanu pa Daugawu; apspreesti ari kontraktu nosazijumi, kahdi buhtu noslehdsami starp koku tirgotajeem un plostu strahdneekeem. Tahlak pahrrunats no Rigas birschas komitejas eesneegtais luhgums, lai Daugawu starp Witebsku un Rigu padaritu kugoschanai derigu.

Wezâ Rigas pulwera torni turpmak eenemschot sew telpas studentu sabeedriba „Rubonia".

Rigas rikschbrauzeju beedribai riht, 26. majâ, buhs pehdejâ skreeschanàs schinî pawasarî.

Lange un dehla kugu buhwetawâ usbuhwets jauns twaikons, kas nosaukts „Matadors". Schis twaikons brauks starp Rigu un juhrmalas peldu weetam.

Rigas-Dinaburgas dselsszeła darischanu wedejam direktoram Beker kgam, kà „Z. f. St. u. L." sino, kahds senakais eerednis draudejis usbrukt ar rewolweru, ja winsch to nenemtu atpakaſ deenestâ jeb winam neisgahdatu pensiju. Israhdijees, ka pazeltais rewolweris nemaſ nebijis lahdets, bet eerednis to isleetojis tik kà draudu lihdsekli.

Leels ugunsgrehks Rigu peemekleja scho otrdeen, pehz pusdeenas. Uguns bija pasprukuse Pławneeka koku noliktawâ, no kureenes ta apbrihnojumâ ahtrumâ isplatijàs tahlak. Uguni tikai wehlâ naktì spehja kaut zik aprobeschot. Naktì wisa Riga atspihdeja schausmigi jaukâ sahrtumâ. Zaur scho ugunsgrehku zehluschees saudejumi kahdeem 10 koku tirgotajeem. Wisi saudejumi kopâ sneedsas lihdſ 300,000 rbł., kas jazeesch wairakàm uguns apdroschinaschanas beedribam.

Deenas pawehle Rigas pilsehtas polizijai. Dokumentôs, luhgumu un suhdsibu rakstôs, kahdus Schihdi stahda preekschâ gubernas waldei, ne reti sastopami kristigi wahrdi, kahdus wini ar laiku peenehmuschi, bet kuri nesaeetas ar teem wahrdeem, kahdi wineem doti pehz tizibas pee dsimschanas. Uſ likumu II. grahmatas, II. dakas, 815. art. pamata top katram Schihdam, katrai gimenes galwai darits sinams, ar kahdu wahrdu un pawahrdu winsch peerakstits pee rewisijas, eewests gimenu un alfabetiskôs sarakstôs (skat. peel. pee 814. art.) un kahdam jabùt uſ wina pases un kahds tam jaleeto wisôs dokumentôs. Ar tahm personam, kuras pahrgrosa sawus wahrdus waj pawahrdus, top darits pehz wispahrigeem likumu nosazijumeem (Sodu lik. 1416. art.). Pilsehtas domem paschàm, waj eestahdem, kuras ispildа winu weetu uſ likumu II. gr. II. dſ. 814. art. pamatu wesdamas Schihdu gimenu un alfabetisko sarakstu, ir peenahkums uſ to luhkotees, ka Schihdu wahrdi un pawahrdi teescham pareisi top rakstiti. Par nepareisu Schihdu walodas leetoschanu rakstiits IX. lik. grahmatâ, isd. no 1876. g., 594., 955. un 956 art. — 954. art. skan tà: „Katram Schihdam nahkas usglabat uſ wiseem laikeem sawa dsimuma mantojumu jeb uſ likumu pamata peenemtu gimenes wahrdu jeb pawahrdu bes pahrgrosischanas, tam peeweenojot wahrdu, kahds tam dots pehz wina tizibas jeb dsimschanas." 955. art.: „Wisôs dokumentôs un papirôs, kahdus Schihdi eesneedſ jeb peenes waldibas personam, teesu waj polizijas eestahdem, teem nahkas leetot Kreewu walodu, jeb to walodu, kura top leetota pee darischanu weschanas winu pastahwoschâ dsihwes weetâ, bet nekad Schihdu walodu." 956. art.: „Schihdu parakſti uſ aktim, pasinojumeem waj ziteem papihreem, kuri stahdami preekschâ waldibai waj teesam, atgadijumâ, kad tee neprot rakstit neweenâ zitâ walodâ, peelaischami Schihdu walodâ, bet tikai ar tulkojumu tajâ walodâ, kurâ pats raksts sarakstiits un ar peederigo paraksta apleezinajumu." Ispildot Widsemes gubernatora kunga zirkularu no 8. maja sch. g. sem Nr. 2724, usdodu man ustizetàs polizijas eeredneem nemt minetos likumu nosazijumus par nepahrgrosamu wadoni pee rihzibas un greest wehribu uſ to, ka Schihdi uſ luhgumraksteem, dokumenteem u. t. t. sew nepeesawinajàs patwaligus wahrdus, kahdi teem naw doti ne pehz winu tizibas, ne pee dsimschanas; bet kas minetos likumus pahrkahptu, saukt pee atbildibas likumigâ kahrtibâ. — Lopu aissardsibas beedribas dahmu komitejas direkzija man peesuhtijuse 13 rbł. dehl ismaksaschanas Maskawas Ahrrigas 3. eezirkna nowada usraugam Krukowski (10 rbł.) un Peterburgas Ahrrigas 2. eezirkna gorodowojam Ustin Raugas (3 rbł.) kà apbalwojumu par sewischki labu palidsibu, kahdu tee sneeguschi komitejas lozekkeem. Usdodu Krukowskam un Raugas eerastees manâ kanzlejâ dehl naudas sanemschanas. — Usdodu eezirknu pristawu kungeem usmeklet Walkas aprinka Stomeres pagasta semneeku Frizi Swirgsdinu, kursch, kà wina schurp atnahkuschâ seewa Anna isteiz, nesin kur aisgahjis — un wina adresi usdot manâ kanzlejâ 5 deenu laikâ.

Diwu laundaru sakerschana. Rigas pilsehtas slepenpolizijas nodaka bij dabujusi sinat, ka diwi nepasihstami zilweki, kureem bijis ihsti daudſ naudas, nopirkuschees rewolwerus. Schis apstaklis dewa eemeslu aisdomam, ka isdarits kahds launs darbs, kamdèl kehràs pee atteezoschamees lihdsekleem un isdariti eewehrojumi, pee kam tapa panàkts, ka schahs personas ar suhrmani nobrauza uſ Kurtu staziju. Polizijas agenti tahm sekoja un, ar weetejà schandarma palidsibu, tos apzeetinaja stazijâ. Weens no apzeetinateem isdewàs par Skrihweru muischas semneeku, otris par Poneweschas pilsoni, pee kam tee atsinàs, ka Jaunjelgawas aprinkì kahdam semes ihpaschneekam nosaguschi 1000 rbł. Pee apzeetinateem no laupijuma tapa atrasti 600 rbł. Leeta top turpinata likumigâ zekâ.

Atrasts lihkis. 16. majâ pee Daugawas plosta tilta tapa iswilkts jaunas meitas lihkis, kursch atsits par 14 gadus wezo Schihdu meitu Roche Lachowitsch, kura 10. majâ bij isgahjuse iſ tehwa mahjas.

Eewainoschana. 17. majâ, Sarkandaugawâ pee plosta tilta notika kauschanàs starp „Prowodnik" fabrikas strahdneekeem, pee kam weens, Roberts Brempels, tapa ar nasi galwâ un plezâ eewainots. Eewainotais tapa nowests slimnizâ uſ Alekſandra augstumeem.

Islikts behrns. 19. majâ, schkuhni pee Gertrudes eelas sem Nr. 85, tapa atrasts trihs nedelas wezs seeweeschu kahrtas behrns, kursch tapa nodots dsemdeschanas eestahdê.

Ugunsgrehki. Marijas eelâ sem Nr. 77, 13. majâ iszehlàs skurstena degschana. Uguns tapa nodsehsta, bes ka ugunsdsehseji buhtu tapuschi alarmeti. — 19. majâ, pulksten 12 naktì, Kalnzeema eelâ sem Nr. 4 uguns iszehlàs, pee kam sirgustalim seena isdega — trihs sirgi nosprahga un partija seena tapa sabojata. Saudejums sneedsas uſ 1000 rbł.

(R. P. P. A.)

Kugneeziba.

Lihdſ 23. majam Rigâ atnahkuschi 508 kugis un isgahjuschi 462 kugi.

Saimneezibas padomi.

Beeschu alus. Beetes wajaga tihri nokaisit, tad tihrâ uhdenî wahrit; kad tahs mihkstas, tad war nemt ahrâ un likt trauka skahbet. Tad uhdenî, kurâ beetes wahritas, eewahra apinus un kad wirums remdens atdsisis, tad tani eeleek raugu, lai noruhgst, zaur ko buhs garschigs alus. Atminos, ka Kursemê tàpat wahrija beetes preeksch skahbeschanas, netihras un ar wisu misu, kuras tad pehzak lobija, bet supu atdewa lopeem. Ja kahds eesmekesees ar beeschu alu, tad buhs schehl, schkidrumu lopam atdot.

D. Altraks.

Kartupelu pankuhkas. Nokasitus kartupelus sakasa, tad stehrkeli zaur lupatu sausu nospeesch, tahm peemihza, zik wajaga, sahls, pankuhkus rokâs saklape

un tad zep tàpat, kà miltu pankuhkus. Tas buhs labs kumoss gahrdehdim. No stehrkeles war ari wahrit kilkenus, kuri daudſ garſchigaki par ſmalkeem kweeſchu kilkeneem. D. Altraks.

Iſ muhſu weeſigàs ſadſihwes.

„Rigas Latw. beedriba."

Swehtdeen, 26. majâ: iſbraukums ſalumôs uſ Benes muiſchu, Kurſemê. Nobrauks iſ Rigas-Jelgawas dſelſszeka ſtazijas (Pahrdaugawâ) plkſt. 8 no rihta.

„Zeribas beedriba" (Altonawâ).

T. p. d., plkſt. 5 p. p.: dahrſa balle.

„Jonatana beedriba."

T. p. d., plkſt. 5 p. p.: dahrſa balle.

„Rigas Latw. amatn. pal. beedr."

T. p. d, plkſt. 12 pusd.: iſees ſalumôs uſ Pleſkawas dahrſu (pee Aleksandra wahrteem).

„Katrindambja Dſeed. beedr."

T. p. d.: weeſoſchanàs Pawaſara beedr. dahrſâ.

„Rigas Palihdſ. beedriba."

T. p. d., plkſt. 1 pusd.: ſatumu balle Maſkawas dahrſâ.

Wakejas wehſtules.

Swirgſd. — **B.** Adreſet war: „Rigas Latw. Beedribas Sinibu Komiſijai, Rigâ, Rigas Latw. Beedr. namâ." Raſtius warat ari zaur „Mahjas Weeſa" redakziju eeſuhtit. Pateizamees par jaw eeſuhtiteem, kà ari laipni apſoliteem turpmakeem raſteem.

E. S—ţ. — **N.** Ceruhtitais joks jaw wispahri paſihſtams.

Wo. J. — **T.** Pateizamees — turpmak nodrukaſim.

J. Noz. — **Werſ.** Jums wiſi numuri labrtigi peeſuhtiti; truhkſtoſchee laikam zelâ noklihduſchi. Red.

Deewkalpoſjumi.

Swehtdeen, 26. majâ 1891. g.

Jahna baſnizâ	pulkſten	9	mahzitajs	Weyrichs.
„ „	„	2	„	Girgenſons.
Gertrudes baſnizâ	„	½2	„	A. Walters.
Jeſus baſnizâ	„	½10	„	Bergmanns.
Martiņ baſnizâ	„	9	„	Kaehlbrandts.
Trihsweenibas baſn.	„	½9	„	Fromms.
Pawila baſnizâ	„	½9	„	C. Walters.
Lutera baſnizâ	„	½9	„	Paukſchens.

Debeſebraukſchanas deenâ, 30. majâ 1891. g.

Jahna baſnizâ	pulkſten	9	mahzitajs	Weyrichs.
„ „	„	2	„	A. Walters.
Gertrudes baſnizâ	„	½10	„	A. Walters.
Jeſus baſnizâ	„	2	„	Joſephi.
Martiņ baſnizâ	„	5	„	Taube.
Trihsweenibas baſn.	„	8	„	Fromms.
Pahwila baſnizâ	„	½9	„	C. Walters.
„ „	„	6	„	C. Walters.
Lutera baſnizâ	„	8	„	Paukſchens.

Tirgus ſinas.

Rigâ, 23. majâ 1891. g.

Kweeſchi: Kurſemes, 120 mahrz. 104 kap. pudâ, Kreewu, 127 mahrz. 117 kap. pudâ, ſeemaskweeſchi, pehz labuma.

Rudſi: Kreewu, 120 mahrz., 106 kap. pudâ, Kurſemes, 120 mahrz., 104 kap. pudâ, Kurſemes ſchahwetee 120 mahrz., 104 kap. pudâ.

Meeſchi: Kurſemes dimkanſchu, 110 mahrz., 84 kap. pudâ, Kreewu, 114 mahrz., 84 kap. pudâ, ſchahweti, 100 mahrz., 80 kap. pudâ.

Auſas: Kurſemes, pehz labuma, 72—80 kap. pudâ, Kreewu, zaurmehra labuma, 74—76 kap. pudâ, Kreewu, augſtaka labuma, 77—81 kap. pudâ, ſchahwetàs, 71—73 kap. pudâ, pahrdeweji.

Linſehklas: weenkahrſchàs 7mehrejas, 128—134 kap. pudâ, ſtepju ſehklas, 7mehrejas, 139 kap. pudâ.

Kanepu ſehklas: ſchahwetas — kap. pudâ.

Kweeſchu klijas: rupjàs 55 kap. pudâ, pahrdeweji, ſmalkàs 45 kap. pudâ.

Naudas papiru zenas.

Peterburgâ, 22. majâ 1891.

Papiri.	makſ.	praſija.
Puſimperials	674	676
5% bankbiletu 1. iſlaidums	101¾	102½
5% „ 5 „	100	100¼
5% Auſtruma aiſnehmums no 1877. gada	100⅛	100½
5% „ „ „ 1879. „	100¾	100⅛
1. 5% Kreewu prem. aiſnehmums	243	244
2. „ „ „ „	222	223
5% konſol. 1871. gada aiſnehmums	—	—
Odeſ. pilſ. hipoteku bankas 5½% obligazijas	101½	102
Kreew. ſem. kred. 5% kihlu-ſihmes	101½	102
6% Charkowas ſemſt. kihlu-ſihmes	101¾	102¼
5% „ „ „	101½	102
Rigas kom. bankas akz.	307	—
Rigas-Dinaburgas dſelſszeka akzijas	150	—
Dinaburgas-Witebſkas dſelſsz. akz.	—	173½

No ahrſemem.

Wahzija. Keiſars Wilhelms tagad notura ſmotras Potsdamâ un Berlinê, pee kuràm peedalas ari keiſareene Auguſte ar behrneem.

— Wahzu waldiba, Bismarka laikâ, eeweda augſtas labibas muitas, gribedama zaur to kaitet Kreewijas labibas tirgum un darit labu Wahzu leelgruntneekeem, kuri ſawus raſchojumus wareja tagad pahrdot daudſ dahrgaki. Saprotams, ka launums no labibas muitam atleza nabageem eedſihwotajeem, kuri peeſpeeſti pirkt dahrgo labibu, jo Wahzija nebùt neraſcho tik daudſ labibas, zik preekſch paſchu wajadſibas deeſgan. Schogad nu Wahzijâ labibas raſcha dod loti wahjas zeribas, kadèl kauſchu prahti loti faſchutuſchi un waldibai eeſneegti daudſ luhgumraſtu, lai atzeltu augſtàs labibas muitas. Waldiba tomèr lihdſ ſchim ſchahdus luhgumus naw eewehrojuſe, tà ka nahkamibâ gaidamas ſihwas zihnas ſchinî leetâ.

Auſtro-Ungarija. Pragâ tagad iſrihkota iſſtahde, pee kuras tureenes Wahzeeſchi nepeedalijàs un tà tad galwenee iſrihkotaji ir weenigi Tſcheki, kadèl to noſauz par Tſcheku iſſtahdi. Neſen uſ ſcho iſſtahdi atzeloja Frantſchu ſtudenti, kas peerahda, ka Frantſchi uſ Tſchekeem tura draudſigu prahtu. Schajàs deenâs ſtudenti aiſzeloja atpakaļ uſ Franziju. Pawadot Tſcheku dahmas wineem paſneedſa koſchus puku puſchkus. Atwadiſchanàs bija loti ſirſniga.

Franzija. Tautas weetneeku nams iſgahjuſchàs nedelas ſehdê atwehleja wilnu un neiſſtrahdatu ſpalwu (matus) eewest bez muitas. Tahlak tautas weetneeku namam nahkſees apſpreeſt no waldibas eeſneegto preekſchlikumu par ſtrahdneeku penſijam. Pehz ſcha preekſchlikuma ſtrahdneeki pehz 30 gadu ilga deneſta dabuſchot 300—600 franku leelu penſiju. Waldiba preekſch penſiju kapitala dibinaſchanas doſchot 100 miljonu franku. Penſiju kaſem par labu darba dewejeem un ſtrahdneekeem katru gadu buhſchot jamakſà ſinami nodokli.

— Franzijai dara reiſes ſawadi eenaidneeki Alſchirâ (Afrikâ), kas apdraud iſpoſtit wiſu tureenes eedſihwotaju labklahjibu. Schee ſawadee eenaidneeki ir milſigi ſiſenu bari, kas nopoſta wiſu, ko tik zelâ atrod. Eekſchleetu miniſtrs preepraſijis 1½ milj. leelu kreditu, lai ſcho ſawado eenaidneeku ſpehtu apkarot.

Italijas jaunais miniſtru preekſchneeks Rudini eſot Wihnê un Berlinê lizis iſſkaidrot, ka Italija gribot zeeti turetees pee treſſabeedribas.

Portugalijai ar Angliju bija iſzehluſchàs no jauna kildas Afrikas robeſchu jautajumâ, kuras draudeja palikt it nopeetnas. Tagad nu iſ Liſabones ſino, ka ſtarp abàm walſtim ſchinî jautajumâ panahkta weenoſchanàs.

Serbija. Lauſchu prahti wehl arweenu naw apmeerinajuſchees par karaleenes Natalijas iſraidijumu ar waru. Teek noturetas atklahtas ſapulzes, kuràs iſſaka nemeeru par karaleenes iſraidijumu. Tautaweetneeku ſapulzei eſot eeſneegti daudſ luhgumraſtu, lai atlautu karaleenei Natalijai greeſtees atpakaļ uſ Serbiju.

Turzija. No Konſtantinopoles peenahkuſchas ſinas, ka iſgahjuſchàs otrdeenas nakti ſewiſchkais auſtruma brauzeens pee Tſcherkeſkiojas tizis no laupitajeem iſlezinats iſ fleedem un aplaupits. Laupitaji ſaguhſtijuſchi brauzejus, kas ſaſtahwejuſchi no Wahzijas pawalſtneekeem un weena Angla. Laupitaji peepraſijuſchi 200,000 franku, ja grib ſawu gotos dabut dſihwus atpakaļ. Pehz jaunakàm ſinam Turzija un Wahzija makſajot uſ puſem no dſelſszeka laupitajeem peepraſito atpirkſchanas naudu. Nauda jaw noſuhtita no laupitajeem noteiktâ weetâ.

— Keiſariſkai Augſtibai Leelknaſam Georgijam Aleſandrowitſcham ſultans dahwajis Osmanu ordeni briljanteem iſrotatu. Augſtais Weeſis tizis no ſultana ſanemts loti ſirſnigi.

Telegramas.

Peterburgâ, 23. majâ. Winas Keiſariſkà Majeſtate wakar ap plkſt. 11 preekſchpuſdeenâ ſweika atbrauza Sewaſtopolê un tika ſagaidita no Wina Keiſariſkas Augſtibas Leelknaſa Georgija Aleſandrowitſcha un no kara un ziwil teeſu eeſtahſchu preekſchneekeem. Winas Majeſtate tuhlit gahja uſ kuga „Admiral Kornilow", kas ap plkſt. 1¾ pehzpuſdeenâ aiſbrauza uſ Jaltu, kur tas ap plkſt. 7 wakarâ peebrauza.

Peterburgâ, 23. majâ. Pehz kahdas telegramas iſ Konſtantinopoles Wina Keiſariſka Majeſtate ſirſnigi pateizàs ſultanam par uſnehmumu, kahdu winſch ſagatawojis Leelknaſam Georgijam Aleksandrowitſcham. — No Harkowas un Orelas teek telegrafets, ka tur lihjis raſchens leetus, kas druwas atſpirdſinajis. — Koslowâ tika labibas elewators ſwinigi nodots leetoſchanai.

Ihpaſchneeks un iſdewejs: Ernſt Plates.

Atbildoſchais redaktors: Dr. phil. Arnold Plates.

Дозволено цензурою. — Рига, 24 мая 1891 г.

Sludinajumi.

Poliklinika,

preekſch ahdas un lihpoſchahm ſlimibahm, dod padomus un patſtahwigas gultas, Schkuhnu eelâ Nr. 14, 2 trepes augſchâ.

Runas ſtundas katrâ deenâ no pulkſten 1—3 pehz puſdeenas un no 7—9 wakarâ.

Dr. Simonſons.

Leetots

wara katlis

teek lehti pahrdots Maſkawas Ahrrigâ, Reweles eelâ Nr. 57.

Alf. Th. Buſch'a,

ſenak

A. un W. Wetterich'a

apteeku un krahſu pretſchu pahrdotawâ,

Rigâ, maſajâ Minz-eelâ, pee Petera baſnizas, ir dabujamas

wiſadas **analina krahſas** un **beizes**, ar leetoſchanas pamahzibu.

Krahſotaju krahſas, koku beizes un **lakas.**

Ihſta dſihwibas eſenze no Dr. Kieſowa.

Glanz-ſtehrkele un **ella** preekſch pletefchanas, kas weſchai ihpaſchu ſpoſchumu dod,

1 un wiſadas **lopu ſahles.**

Sahles pret kodem

un

ſahles pret muſcham,

kas attura muſchas un dunduru no kuſtoneem, ir dabujamas par 30 kap. pus ſtopa pudele pee

F. Lotto,

1 leelajà Jaun-eelâ Nr. 24, aiſ rahtuſcha.

Paſinojums

iſkaptu leetotajeem.

Kà agrakôs, tà ari ſchinî gadâ, apakſchà paraſtijuſchais ſanehmis un peedahwâ par lehtàm, bet zeeti noteiktàm zenam

ihſtas Steiermarkas iſkaptis,

wiſôs garumôs un ar tahdam ſihmem, ar kahdàm ſihmetàs iſſaptis iſrahdijuſchàs par wiſlabakajàm, tà ari **ihſtus** Schwabu un labakos Batawijas **ſtrihkus, Amerikas ſtrihkejamos akmenus,** un labakàs Anglu **zirpes,** garas Weſtfahles **labibas** un ihſas **kruhmu iſkaptis,** kà ari rihkus iſkaptu kapinaſchanai.

Johannes Mitschke,

tehrauda pretſchu un cerotſchu nogulditawa.

1

Pirmà leelà Kreewijas rihſu-ſterkelu fabrika.

Fabrikas ſihme.

Selta un ſudraba medaļas.

Sterkelu fabrikazijas ſabeedriba

J. Willms un beedr.,

Halbſtadtê, Taurijas gubernâ, Kreewijâ.

Eedroſchinamees zeen. publiku darit uſmanigu uſ muhſu **rihſu-ſterkeli,** kas pagatawota iſ wiſlabakajeem Perſijas rihſeem. Muhſu **rihſu-ſterkele** labuma ſinâ naw ſliktaka par wiſlabakeem ahrſemju fabrikateem, turpretim lehtaka, un tadèl mums eeſpehjams, ar katru eekſchſemes kà ari ahrſemes fabrikatu ſazenſtees. Muhſu **rihſu-ſterkele** ir tihra no ſaehdoſchàm weelam un ziteem peemaiſijumeem. Muhſu **rihſu-ſterkele** ir uſ wiſàm iſſtahdem Kreewijâ ar augſtakàm medaļam tikuſe apbalwota.

Muhſu **rihſu-ſterkelu noliktawa leelumà** preekſch **Widſemes** un **Kurſemes** atrodas pee

Th. Angelbeck un beedr., Rigâ,

kolonial-pretſchu pahrdotawa,

Schahlu eelâ Nr. 4 (ſenak Nr. 2) un Melngalwju eelâ Nr. 3.

Sterkelu fabrikazijas ſabeedriba

J. Willms un beedr.

Pee **„Gulbja."**

Jauna

modes pretſchu pahrdotawa,

Rigâ, Kalku eelâ Nr. 35, netahlu no rahtuſcha

(blakus manai dſiju pahrdotawai pee „Gulbja"),

paſinoju ſaweem draugeem un zeen. pirzejeem, ka blakus ſawai wezajai dſiju pahrdotawai eſmu wehl atwehris **modes un wiſadu pretſchu pahrdotawu.** Eedroſchinos apgalwot, ka mani daudſee dſiju pirzeji ari pilnigi atradis jaunatwehrtâ pahrdotawâ **wiſjaunakas modes prezes** teizamakâ labumâ par negroſamu zenu bez uſpraſiſchanas.

Ihpaſchi eewehlu ſekoſchas prezes leelâ daudſumâ un par fabrikas zenu:

Drehbi kaſchoku pahrweleem, paltoſeem un uſwalkeem. **Drapu, bukſkinu, tuhku, wadmalu un puswadmalu. Sehgel-audekli** preekſch lugeem, leelakam un maſakàm laiwam un ſudmalneekeem, kà ari preekſch eepakaſchanas, braſiljas (weſumas ſegus) un maiſus. **Audeklu** leelâ iſſwehlê, kà: **Pinnijas, Jaroſlawas** un **Maſkawas.** Bez tam wehl eewehlu ihpaſchi **Turku audekli,** 10 kap. ol. un dahrgaki. Tad wehl **maiſus** preekſch lohbibas, 35 kap. gab. un dahrgaki.

Preekſch **eeſwehtiſchanas** un **balles kleitam: brahmu, dibitu, kaſchimiru, ripſu, alpaku, zeſiru, ſamtu, ſihdu, atlaſu, katunus, kretonus,** kà ari **lakatus** no **ſihda, atlaſa, kaſchimira, bukſkina** un **wiſadas ſchalles. Wilnas** un **watetus dekus, grihdu dekus, tepikus, gardines** un **zitas prezes.**

Bez tam wehl atronas manâ nama **magaſine** preekſch **ſeeweeſchu** un **behrnu apgehrbeem.**

☞ **Wiſas prezes pahrdodu ar galwojumu.**

Jauna modes pretſchu pahrdotawa pee „Gulbja",

Rigâ, Kalku eelâ Nr. 35.

Weikala pahrzelſchana.

Widſemes konſuma weikals,

ſenak

Ruſton Proktors un beedr.,

agraki Kalku eelâ Nr. 6/10,

peedahwà no ſawa bagatigà krahjuma:

Ween- un wairaklemeſchu **arklus,** eekſch- un ahrſemes fabrikatus, **ſehklas apklahjejus** un **ezeſchas, plawu-ezeſchas, Laakes pat.,** pahrſpehj ſtiprumâ un weeglumâ wiſas zitas ezeſchas, daſchadu ſiſtemu **ekſelu maſchinas. Gepeli** un **gepelkulamo tihriſchanas maſchinas,** paſcha konſtrukzija. Wiſadus **mahkſligus mehſlus** ſem iſmekleſchanas ſtazijas kontroles. Semkopibas **ſehklas, ſahli, dſelſi, ſilkes, kehdes** u. t. pr., u. t. pr.

tagad **Walnu eelà Nr. 2,** pretim pulvera tornim, pa**ſchu namà.**

Widſemes konſuma weikals,

Rigâ, Walnu eelà Nr. 2, paſchu namà.

Labi uſtureta

gepela-eetaiſe,

uſ wehleſchanos ari ar transmiſiju, ir par mehrenu zenu **pahrdodama** Pahrdaugawâ, Dinamindas eelâ Nr. 45. 2

Pirmà Kreewijas ugunsapdroſchinaſchanas beedriba,

dibinata **1827** Peterburgâ.

Pilnigi eemakſats pamat kapitals **4,000,000 rbl.**

Reſerwes kapitali . . . . . **3,000,000 rbl.**

General-agents: **R. John Hafferbergs,**

Rigâ, Kungu eelâ Nr. 14.

Newska deega manufaktura

peedahwà **loti labà kwalitetà, tik pat labu, kà ahrſemes prezi** un pee tam **daudſ lehtaki**

maſchinu ſpoliſchu deegu,

melnu, baltu un krahſainu, wiſôs numurôs,

tamborejamo deegu

iſ ſawas **augrojas nogulditawas, Rigâ, Peldu eelâ Nr. 2,** un iſ wiſwairakajàm leelakàm pahrdotawàm Baltijâ.

Seelig un Meyer,

general-agenti.

Manâ grahmatu- un bilſchu-drukatawâ, burtu-leetuwê un Latweeſchu grahmatu pahrdotawâ Rigâ, pee Petera baſnizas, ir dabujamas ſchahdas grahmatas:

Pikis un Stintis,

jeb: ſpeegelis dſehrajeem, ko wezais Peteris Gods teem preekſchâ turefis Bubuka krogâ. To iſrakſtijis E. Dünsbergs.

Makſà 10 kap.

Pilniga rehkinaſchanas mahkſla ſadſihwei.

Tahdeem, kas mahza un mahzàs rehkinat faraksti jis Laubes Indriķis.

Makſà 75 kap.

Pludu breeſmas.

Scho ſtahſtu Latweeſcheem par derigu mahzibu un laika kawekli apgahdaja R. Schulz.

Makſà 15 kap.

Preekſchraksti

preekſch teem, kas grib mahjàs mahzitees rakſtit, apgahdati no R. Elſte.

Makſà 20 kap.

Pukes un pehrles.

No Ernſt Dünsberg.

Makſà 20 kap.

Ernsts Plates.

Печатать разрѣшается. Рига, 24 мая 1891 г. № 2135 Рижскій Полицеймейстеръ Власовскій. — Drukats un dabujams pee bilſchu- un grahmatu-drukataja un burtu-lehjeja Ernſt Plates, Rigâ, pee Petera baſnizas.